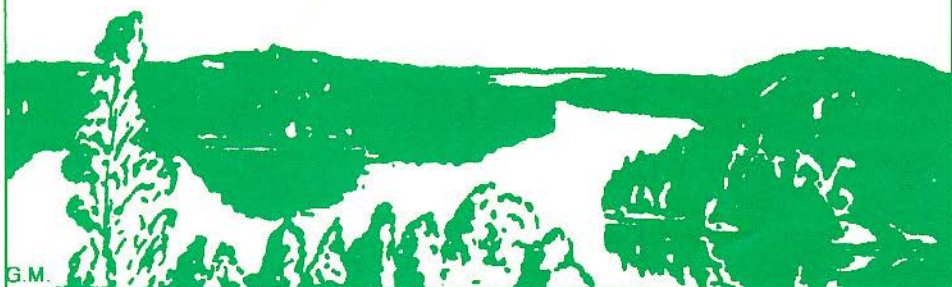

BOTVIDSBYGDEN

NR 3 1993

Med denna bild efter en gammal skolplansch önskar redaktionen

EN GOD JUL OCH ETT GOTT NYTT ÅR!

NYA MEDLEMMAR 1993

VUXNA

Eldin Barbro	Huddinge
Fleischanderl Harald	Huddinge
Gyllenfors Anne Marie	Tullinge
Lindstam Marianne	Tullinge
Malmros Roland	Tullinge
Marhold Antje	Tullinge
Marhold Edi	Tullinge

BARN

Berg Jessica	Tullinge
Bäuml Caroline	Grödinge
Frögeli Elin	Tullinge
Hansen Matilde	Tullinge
Heikkilä Jonna	Tullinge
Johansson Emma	Uttran
Lindqvist Anna	Grödinge
Magnusson Jessica	Tullinge
Mattsson Sofia	Tullinge
Pedersen Helena	Tullinge
Pihlström Jenna	Tullinge
Regnström Sofie	Tullinge
Thofvesson Emma	Tullinge
Tingsborg Malin	Tullinge
Westerberg Evelina	Tullinge
Wikström Ida	Tullinge
Wikström Lisa	Tullinge
Östelius Terese	Tullinge

Ni hälsas alla välkomna!

GRATTIS!

ALLA SOM FYLLER
ÅR UNDER 1994

50 år	10/12	Broström Sven—Gunnar
	18/10	Björklund Gerd
	1/10	Hedlund Lars
	16/9	Lindblom Ingegerd
	1/4	Palm Ellinor
	30/3	Sjöberg Bodil
	29/2	Lindstedt Roland
60 år	2/11	Jakobson Björn
	4/8	Avelin Ingrid
	6/7	Lindström Ingegerd
70 år	21/11	Eriksson Gunborg
	15/8	Tengné Kajsa
	13/8	Engström Ingrid
	13/6	Lundquist Stig
	30/5	Thermænius Per
75 år	31/12	Karstell Bernt
	19/11	Rapp Vera
	3/10	Hultgren Karin
80 år	14/10	Dahlström Karin
	6/7	Thurelius Birger
85 år	19/8	Pettersson Evert
	10/4	Norgren Oskar
	4/4	Jobs Helge
90 år	8/4	Blomberg Alexis
	10/2	Göthberg Karl Ivar

BOTVIDSBYGDEN

TIDSKRIFT FÖR BOTKYRKA HEMBYGDSGILLES MEDLEMMAR

REDAKTION: Arne Mattsson 08-530 371 16, Rune Engström 08-91 10 92

ANSVARIG UTGIVARE: Sune Wehlin 08-778 16 55

Bidrag till Botvidsbygden 1-1994 inlämnas senast den 14 mars 1994

Sune Wehlin, ordförande

Året närmar sig sitt slut

Året 1993 drar så sakteliga mot sitt slut, ett år som vad gäller vädret verkligen har skojat friskt med oss alla. Årstiderna har inte varit speciellt traditionsbundna, utan har blandat värme och kyla efter eget gottfinnande på ett sätt, som gjort att vi ibland haft svårt att känna igen dem.

För Gillets del har vädrets inverkan tyvärr haft en viss negativ inverkan, vilket först och främst gjorde sig märkbart vid midsommarfesten. En lång, regnig och kall period gjorde att vi med viss ängslan såg tiden an fram mot själva midsommaraftonen. Skulle vädret stå sig och skrämja bort allt folk, eller skulle det lätta upp? Som alla säkert minns, fick vi ju trots allt en bra start på festdagen, och kunde räkna in många besökande, även om antalet ju inte kom upp i nivå med besöksiffran från året innan. Ledsamst nog ville vädret inte ställa upp för oss hur helhjärtat som helst, utan mitt under eftermiddagen drog regnmolnen upp på nytt, och det tilltagande regnet gjorde att folkströmmarna vid insläppen började gå åt andra hållet. Snart glesnade köerna vid alla våra lotteri- och försäljningsstånd, och försäljningsresultaten dalade. Trots allt gav festen ett gott netto, och på plussidan kan vi väl konstatera att vi dessutom har ett värdefullt restlager av lotterivinster till kommande midsommarfest, där utgiftssidan då minskar i motsvarande grad.

Även kaffesöndagarna påverkades säkerligen i hög grad av det kalla

vädret, som väl inte inbjöd till den eftermiddagspromenad, som vi hoppats skulle leda de kringboende till vår kaffeservering i Logen. Många har ifrågasatt det meningsfulla i att engagera medlemmar större delen av en söndagseftermiddag, för att ta emot kanske fem å sex besökande. Vi hoppas emellertid att medvetandet om vår kaffeservering skall tränga in mer och mer, och att besöksfrekvensen stiger. Ett förslag om att annonsera om väffelsservering kan kanske vara en god hjälp på vägen och är väl värt att försöka. Vi ger inte upp ännu!

Mycket positivt har vi givetvis också upplevt under året. Danslaget har gjort många uppskattade uppvisningar runt om i Stockholmstrakten, och barn- och ungdomsgrupperna upplever en nyrekrytering, som förhoppningsvis garanterar en fin tillväxt av danstrupperna inför framtiden.

Skolbarnsbesöken har tagit fart igen, och under hösten hade vi besök av tre klasser under skolornas temaveckor om teknik. Ett femtontal av Gillets medlemmar var engagerade på sju olika "stationer". Där fick barnen pröva på bl.a kafferostning, kardning och spin-

Forts. sid. 7

Källa: Erik Castegrens bok *Botkyrka socken i kulturhistorisk framställning*.

KLOCKARE OCH KLOCKARGÅRD

Klockare har säkerligen funnits i socknen, så länge kyrkan haft klockor. Södermannalagen föreskrev, att socknemännen vid val av klockare skulle nämna tre på förslag, och av dessa utvalde sockenprästen en till befattningen. Han skulle i lön ha fyra penningar av varje bonde samt en lev och sovel till en lev. Klockarens förnämsta uppgift var att ringa med klockorna och ansvara för dem, därav namnet.

Efter reformationens genomförande skulle klockaren utom annat också leda menighetens kyrkosång. Vid ett prästmöte i Strängnäs 1618 beslöts, att klockaren skulle vara boklär. Denna fordran uppställdes för att han skulle kunna åtaga sig att lära barn läsa i bok. I 1686 års kyrkolag fastställdes klockarens skyldighet att vara boklär samt att kunna sjunga och skriva, så att han också i sång och skrivning skulle kunna undervisa ungdom. Med tiden fick han en hel del andra uppgifter såsom att slå åder och att vaccinera.

Den förste i bevarad skrift omnämnde klockaren är Gummundh Klockare som enligt 1627 års boskapslängd hade ett litet jordbruk med ett årligt utsäde av 6 fjärdingar och en djuruppsättning av 1 häst, 4 kor, 1 kviga, 6 får och 5 svin. Denne Gummundh är troligen samme klockare Germun i Botkyrka, som 1639

spåntäckte en del av tornet vid Hud-dinge kyrka.

Vissa tider under 1600-talet uppehölls klockarbefattningen av pastoratets komministrar. Så var fallet med Olof Cappelan omkring 1653 och Nils Sacellanus 1691. De synas då ha bott i Klockarestugan, efter som särskild komministergård ej fanns vid denna tid.

År 1676 nämnes Marcus Siffersson, som detta år fick vara med om att utreda en i kyrkan begången stöld av silver m.m. varvid de skyldiga greps och befordrades till straff. I slutet av 1680-talet nämnes Måns Persson, som blev ålagd att undervisa barnen "i Book och sine Christendomsstycken" och lovade "göra sin flit". Efter kaplanen Nils död nämnes 1692 Erik Enroth och efter honom Nils Persson 1694. Utom vanliga sysslor hade denne fått sig ålagt att föra räkning över fattigvården och granneligen uppteckna allt vad till denne inkomme. Han levde till 1710, då han med två barn och hemmets tjänarinna borttrycktes av pesten, som detta år härjade i socknen och skördade 175 personer.

Efter Nils Persson kom Petter Jönsson Dahl, son till skogvaktaren Jöns Larsson i Lilla Nackdala. Han synes ha avlidit 1730, ty detta år nämnes Lars Larsson, som var gift med en bondedot-

ter från Hamra. Om denne är identisk med Lars Söderling, som innehade befattningen i slutet på 1730-talet, är svårt att avgöra, all den stund husförhållsböckerna från denna tid saknas. Söderling synes ha varit begiven på starka drycker och blev åtalad för att ha sålt öl och brännvin på söndagarna. Han medgav, att han i likhet med andra sockenbor sålt öl till armén och de förbitagande ryssarna och fick härför böta 10 daler.

Under sina sista år synes Söderling ha varit tjänstledig, ty klockaretjänsten uppehölls av hans måg Olof Lennström, som fick fullmakt på befattningen 1767 och innehade den till sin död 1790. Han synes ha varit en aktad man, som genom att hjälpa sockenborna med uppsättandet av olika handlingar samt förätta bouppteckningar var dem till nytta. Sedan kyrkan 1774 fått sin första orgel, blev betjänten på Slagsta Olof Åhrman antagen till organist med en årlig lön av 300 daler kmt. Till denna lön skulle sockenborna repatisera, varvid herrskapen lovade giva dubbelt. Åhrman ingick med tiden äktenskap med Lennströms dotter, och efter svärfadern erhöill han också klockaretjänsten, varefter de båda kyrkliga tjänsterna varit förenade.

Åhrman, som under flera år i början av 1800-talet undervisade församlingens barn framme vid kyrkan om söndagsmorgnarna, synes ha varit en duglig och av sockenborna aktad man. Han avled 1815 och efterträddes samma år av sin måg Johan Erik Hallgren, prästson från Uppland. Hallgren hade liksom svärfadern flera år undervisat barn om söndagarna, då han 1823 utsågs att jämväl vara lärare vid den

detta år upprättade sockenskolan vid kyrkan. Han avled 1837.

Följande år tillträdde musikdirektören Thure Leonard Schylander tjänsterna. Under hans tid kom den lagstadgade folkskolan till stånd som efterträdare till sockenskolan, och Schylander blev även lärare i denna under några år. Emellertid begärde han avsked från lärartjänsten, och en vederbörligen examinerad folkskollärare tillsattes. Det var Joakim Andre Styrén, som tillträdde ordinarie lärartjänsten 1850, och efter Schylanders avflyttning 1855 blev han även klockare och organist. Från denna tid ha de tre tjänsterna varit förenade med undantag för en tid under Styréns senare levnadsår.

Senare folkskollärare, klockare och organister ha varit Nils Gustaf Ahlström, 1887-1899 (organisttjänsten från 1893), Samuel Gottfrid Lindqvist 1900-1930, och musikdirektören Gösta Emil Laurentius Westblad från 1930 (ordinarie från 1 maj 1932).

Klockarens löneförmåner torde under medeltiden ha utgått ungefärligen som på 1300-talet, då Södermannalagen tillkom.

På 1550-talet åtnjöt han bl.a 2 fjärdingar av den till kronan indragna tionden för att han höll "kyrkiones kläder rena". Under 1600- och 1700-talen synes han ha åtnjutit 2 fjärdingar spannmål av varje helt hemman. Denna lön höjdes 1804 till 3 fjärdingar av varje mantal samt 3 volmar hö från varje bondehemman. Dessutom utgick julkost. Denna hade klockaren att själv upphämta i gårdarna, och ofta nog var det säkert påkostande att färdas omkring i socknen, då säkerligen varje gård visade sig gästfri med såväl mat

*Klockaregården,
uppförd år 1822,
frontespisen från
år 1907.*

som dryck. Organistlönen höjdes samma år, som den nya orgeln blivit uppsatt eller 1814 till 1 riksdaler av varje oförmedlat säteri och hemman, som förut givit 32 shilling och till 32 skilling för dem som förut givit 16 skilling.

Thure Schylander begärde 1842 att få matskottet förvandlat i säd, men detta avslogs av socknemännen, alldenstund det skulle utgå "efter behag". Klockaren fick alltså fortsätta att årligen vid gårdarna uppsamla sin julkost. Också Styrén anhöll att få matskottet ersatt, men det gamla bruket bibehölls ända till 1885.

Lönen reglerades till 700 kronor för klockare- och organisttjänsterna från och med 1 maj 1886. Före denna tid hade Styrén åtnjutit 12 1/4 tunna råg, 300 lisp. halm samt julkost, som han värderade till 2 kronor per mantal, samt dessutom kontant av fastighetsägarna 64,50 och av torparna 50 kronor jämte 4 kollekt samt vissa sportler (sidoinkomster), tillsammans 100 kronor.

Utom nu nämnda löneförmåner hade klockaren bostad och vedbrand i

Klockaregården.

Då nuvarande innehavaren tillträdde tjänsterna utgick lönen för klockare- och organisttjänsterna med 1000, vartill kommer 3 ålderstillägg å 100 kronor efter resp. 5, 10 och 15 tjänsteår. Härtill har under senare åren kommit dyrtids-tillägg enligt särskilda beslut.

Botkyrka klockarstuga omtalas i dom-boken för Svartlösa härad 1602, då häradstinget hölls där. Troligen innehöll denna stuga bostad för klockaren samt något rum för sockenstämmor och andra sammankomster, däribland tingen. Under större delen av 1600-talet synes häradstingen ha hållits i Klockarestugan, tills de vid slutet av århundradet flyttades till Fittja gästgivargård. En ny Klockarestuga byggdes 1690. Den låg på Kyrkbyns mark norrut från kyrkan och betecknas på kartan 1712 som "ett oskattlagt torp på denna gårds andel, av ägaren uppbyggt, har åker men ingen ång". En ny sockenstuga omnämnes 1733, men om klockaren bodde i denna, är ovisst. I början av

Forts. nästa sida

1800-talet var klockarens bostad mycket skröplig, och sockenstämmorna hölls i klockarens kök. Efter mycket besvär fick den kraftfulle prosten Jädrén äntligen sockenborna att bygga ny Klockargård på kyrkoherdeboställets mark. Den innehöll jämväl ett större rum, som var avsett till sockenstuga och som även kom att användas som lokal för sockenskolan. Den nya byggnaden, till vilken häradshövdingen Axel Magnus Rönqvist på Lindhov anskaffat ritningarna, stod färdig på hösten 1822. En septembersöndag detta år hölls där den första sockenstämman, högst märklig därigenom, att ordföranden, prosten Jädrén vid detta tillfälle utvecklat ett framsynt program för den sockenskola han tänkt sig skola få lokal i byggnaden.

Byggnaden, vartill virke sammanskjutits av sockenborna efter mantal, upptimrades av brovakten Olof Mattsson i

Fittja, och hela kostnaden utom timret uppgick till 420 rdr bko.

Styrén fick på sin tid tillstånd att disponera även sockenstugurummet på vissa villkor, och sedan dess har klockaren-organisten disponerat hela byggnaden, som under senare årtionden jämväl fastställts som laga tjänstebostad för folkskolläraren.

År 1907 erhöi Gottfrid Lindqvist tillstånd att på egen bekostnad förse byggnaden med frontespis och inreda övervåningen. Byggnaden, som under senare år invändigt moderniserats, har ett vackert läge invid landsvägen och är omgiven av en välordnad trädgård.

Uppförandet av en ny, tidsenlig bostad för innehavaren av de förenade kyrkliga tjänsterna har under de senare åren framstått som önskvärt och varit föremål för vissa förberedande åtgärder.

Året närmar sig...*forts. från sid. 3*

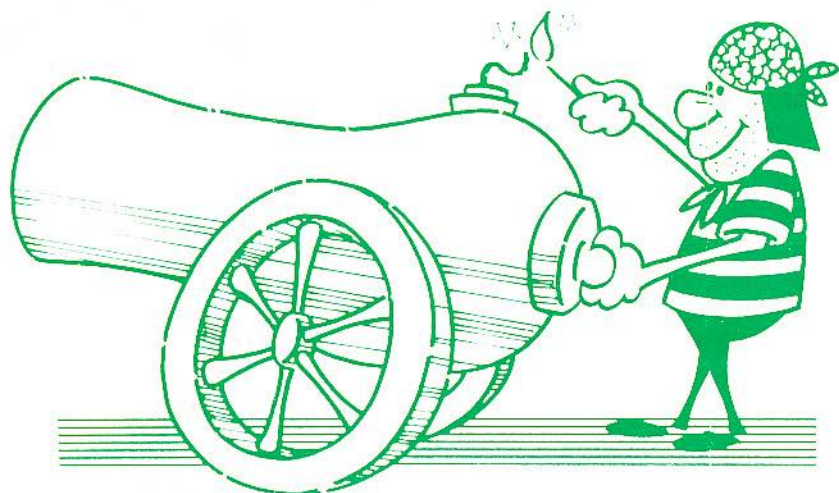
ning, smide, brandsläckning och vägning med bessman samt fick de se hur byskomakaren arbetade och hur säden tröskades i gamla tider. Intresset var glädjande stort bland barnen, och från en klass har vi fått elevernas egna berättelser med fina teckningar om hur de upplevde dagen på Trädgårdstorp.

Slöjdvksamheten har fått en fin nystart under hösten med bl.a mycket uppskattade kurser i spånkorgstillverkning och i lapptäcksteknik. Fortsättnings- är utlovade. Inför julmarknaden har slöjdkommittén dessutom haft en ljusstöpnings- och pysseldag med många deltagare och fina resultat.

Just nu pågår för övrigt förberedelserna

för den julmarknad, som när Ni läser detta förhoppningsvis genomförs med gott resultat. Många vinster till lotterierna har redan kommit in, och ännu fler är utlovade från våra medlemmar. Anmänningslistorna med villiga medhjälpare börjar också fyllas, och allt talar för att vi skall få en fin marknad, om sedan också vädret vill hjälpa till.

Året närmar sig sitt slut, konstaterade jag i början av dessa rader, och nu står julen snart för dörren. Styrelsen vill därför passa på att tacka alla Gillets medlemmar för alla bidrag och all medverkan under det snart avslutade året och önska Er alla EN GOD JUL OCH ETT GOTT NYTT ÅR!

STARTSKOTTET HAR GÅTT FÖR 1994!

och då kan det vara intressant att få veta att:

Januari

DÅ BÖRJAR VI DANSA

Ti	18/1 Barngruppen	kl. 18.15
To	20/1 Folkdans seniorer	kl. 19.30
Fre	23/1 Folkdans juniorer	kl. 18.00

OCH SPELA

Sö	16/1 Spelmanslaget	kl. 15.30
----	--------------------	-----------

- ★ -

MEDLEMSAVGIFTERNA 1994

Nu är det dags att betala in medlemsavgiften för 1994!

FOLKDANSARE:

Seniorer och juniorer anslutna till

Sv.Ungdomsringen betalar:

Fr.o.m 25 år (seniorer) 210:-

T.o.m 25 år (juniorer+barn) 160:-

ÖVRIGA:

Avgiften till Gillet 90:-

(inkluderat i ovanstående avgifter)

Bäst betalar Du på bifogat inbet.kort till Pg 925 34-7 och Du! - Glöm inte att ange avsändare och meddela om Du flyttat.

För juniorer är det viktigt att tala om barnets namn. Många förväxlingar har skett då föräldrar enbart skriver sitt namn.

Alla som i GOD TID - FÖRE 19 MARS betalar sin avgift, hjälper mig mycket.

Arne Mattsson - medlemskassör